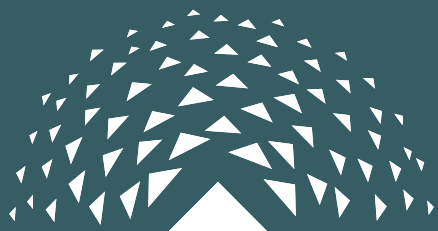

**Nancy Pelosi amerikai képviselőházi
elnök tajvani látogatásáról**

The Impact of U.S. House Speaker Nancy Pelosi's Visit
to Taiwan on Chinese–American Relations

BARANYI TAMÁS PÉTER – ESZTERHAI VIKTOR

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Salát Gergely

Szöveggondozás:

T-Kontakt Kft.

Tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Baranyi Tamás Péter – Eszterhai Viktor, 2022.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2022.

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2022.42>

Összefoglalás: Nancy Pelosi amerikai házelnök augusztus eleji, Tajvanra tett látogatása heves reakciót váltott ki a Kínai Népköztársaságban, mert ezzel implicit módon megkérdőjelezte a sanghaji kommunikében rögzített, a kínai–amerikai kapcsolatok alapjának számító „egy Kína” elvet. Az amerikai lépést belpolitikai szempontok és stratégiai számítások egyaránt motiválták. Előbbi elsősorban az amerikai félidős választásokra való felkészülés, utóbbi pedig Kína regionális tekintélyének megingatása. Pelosi útja kínai belpolitikai szempontból kedvezőtlenül érintette Hszi Csin-ping kínai elnök pozícióját, mert Kína újjászületését és a külföldi befolyásolási kísérletekkel szemben álló politikájának legitimációját kezdi ki. Pelosi útja amerikai részről taktikai szempontból ugyan sikeres fricska volt, hosszabb távon azonban nem egyértelmű, hogy milyen stratégiai célt szolgált. Az „egy Kína” elv látványos megsértése ugyanis egy sokkal asszertívabb kínai külpolitikát is eredményezhet, ami nem érdeke sem a két nagyhatalomnak, sem a kívüllágnak.

Kulcsszavak: Tajvan, „egy Kína” elv, Nancy Pelosi, kínai–amerikai vetélkedés

Abstract: *U.S. House of Representatives Speaker Nancy Pelosi's visit to Taiwan in early August sparked strong reactions in the People's Republic of China as it implicitly challenged the One China principle set forth in the Shanghai Communiqué, which forms the basis of the U.S.–China relationship. The American move was motivated by a blend of domestic political considerations and strategic calculations. The former is primarily the need get prepared for the midterm elections while the latter is the need to challenge China's regional influence. Pelosi's visit to Taiwan has had a negative domestic political impact on Chinese President Xi Jinping who political legitimacy is fortified by the notion of China's resurgence and standing up to foreign interference. Tactically, Pelosi's trip was a successful snub from the Americans. In the longer term, however, it is unclear what strategic purpose it served. Indeed, a spectacular violation of the One China principle could lead to a much more assertive Chinese foreign policy that is in the interest of neither the two great powers nor the outside world.*

Keywords: *Taiwan, One China principle, Nancy Pelosi, Chinese–American rivalry*

A LÁTOGATÁS

Nancy Pelosi amerikai házelnök augusztus 2-án kétnapos villámlátogatásra érkezett Tajvan szigetére. Az utazás előtt a kínai kormányzat az akciót provokációnak minősítette, és óva intette az amerikai politikust, hogy ázsiai útjának állomásaként Tajvant is útba ejtse. Hangsúlyozta továbbá, hogy a házelnök

útja megsérti Kína szuverenitását. Kiemelendő, hogy Hszi Csin-ping kínai elnök július 28-i telefonos megbeszélésük során külön is [figyelmeztette](#) Joe Biden amerikai elnököt, hogy akadályozza meg Pelosi utazását. Az amerikai kormány Pelosi látogatását végül magánakciónak [tekintette](#), és bár visszautasította a kínai fenyegetéseket, egyben hitet tett az „egy Kína” elv mellett.

Pelosi végül augusztus 2-án este, helyi idő szerint 22:43-kor az amerikai légierő szállító repülőgépével szállt le Tajpejbe, ahol Joseph Vu külügyminiszter és Sandra Oudkirk, a Tajvani Amerikai Intézet tajpeji irodájának igazgatója fogadta. Az amerikai házelnök látogatása során találkozott Cai Jing-ven elnökasszonnyal. A kormányzó Demokratikus Progresszív Párt és az ellenzéki Kuomintang egyaránt támogatta a látogatást. Pelosi úgy [jellemmezte az utat](#), mint a „rendíthetetlen elkötelezettség[et] Tajvan élénk demokráciájának támogatása mellett”.

A látogatás során Pelosi gazdasági együttműködési lehetőségekről tárgyalt elsősorban az integrált áramkörök piacán, valamint együttműködést szorgalmazott Tajvannal az éghajlatváltozással, a Covid-19-világjárvánnyal és a demokráciával kapcsolatos területeken. Programja végén aktivistákkal és vallási vezetőkkel találkozott (pl. a Tienanmen téri tüntetések egykori diákvezetőjével, egy hongkongi disszidens könyvkereskedővel, egy Kínában bebörtönzött tajvani aktivistával, valamint a tajvani Tibeti Hivatal képviselőjével), ami a Kínai Kommunista Párt számára üzenetértékű volt. Pelosi augusztus 3-án este 18 óra után indult el Tajvanról Dél-Koreába.

Antony Blinken amerikai külügyminiszter Peking reakcióit úgy jellemezte, hogy „túlreagálja” az ügy jelentőségét. Pelosi tajvani útjának a napján a Kínai Népköztársaság ENSZ-nagykövete, Csang Csün kijelentette, hogy a „látogatás provokatív és aláássa a Kína–USA kapcsolatokat”. Válaszul Pelosi tajpeji leszállására augusztus 2-án éjjel a kínai haditengerészet és légierő gyakorlatokat kezdett Tajvantól északra, délnyugatra és délkeletre fekvő területeken; hosszú távú, éles tüzérségi lövészetet hajtott végre a Tajvani-szorosban; és hagyományos rakétákkal próbálvéseket adott le Tajvantól keletre fekvő vizeken. Továbbá augusztus 4-én hat, Tajvant körülvéő területen kezdett egyidejűleg hadgyakorlatot, amelyek augusztus 7-én értek véget. A gyakorlatok szándékolt fennakadásokat okoztak a polgári légi közlekedésben és a kereskedelmi hajózásban, lényegében blokádnak alá vették a szigetet. A gyakorlat során Kína több ballisztikus rakétát lőtt ki, amelyek közül öt Japán kizárólagos gazdasági övezetében csapódott be. Kína végül egy „rendszeres” hadgyakorlatot is bejelentett a Sárga- és a Pohaj-tengeren augusztus 15-ig, illetve szeptember 8-ig, de ezek végül augusztus 10-én idő előtt befejeződtek.

Pelosi látogatását megelőzően a katonai eszközök mellett Kína több mint száz tajvani élelmiszerexportőr szállítmányait tiltotta ki a kínai piacról, valamint gazdasági szankciókat is bevezetett Tajvannal szemben, felfüggesztve a természetes anyagok – például a homok – exportját és a tajvani termékek, például gyümölcsök vagy halak importját. Augusztus 5-én a kínai külügyminisztérium

szankciókat jelentett be Pelosi és közvetlen családja ellen, valamint felfüggesztette az USA-val folytatott együttműködési csatornákat, beleértve a katonai vezetők közötti párbeszédet, a bünyügyi-jogi segítségnyújtást, a nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelmet és az éghajlatváltozással kapcsolatos tárgyalásokat.

AZ AMERIKAI BELPOLITIKAI KONTEXTUS

Nancy Pelosi látogatásának amerikai belpolitikai kontextusa meghatározó szerepet játszik az eseményekben. Pelosi a Képviselőház elnöke és a Demokrata Párt egyik kulcsfontosságú „nagy öregje”, már [kaliforniai szenátorként](#), de azóta is következetes kritikusa a pekingi politikának. Funkciója alapján nem áll közvetlenül kapcsolatban sem a Fehér Házzal, sem a kormánnyal, bár az állami hierarchiában a harmadik legfontosabb közjogi funkciót tölti be. Erre hivatkozva történhetett, hogy Pelosi útját a Biden-kormányzat magánakciónak tekintette, hiszen pozíciójában az amerikai törvényhozáshoz köthető, nem pedig a végrehajtói hatalomhoz. Biden elnök ennek szellemében nyilatkozott úgy, hogy nem a legbölcsebb dolog ebben a pillanatban egy tajvani látogatás. A kormánnyal nem egyező Kína-politikát folytató közjogi méltóság akciójára európai példák is akadnak, például a cseh képviselőház elnöke is [ellátogatott](#) Tajvanra 2020-ban, miközben a cseh kormány jóval mérsékeltebb Kína-politikát folytatott. Ráadásul magas rangú amerikai kongresszusi képviselők is meglátogatták már a szigetet, bár kétségtelen, hogy a mostanihoz hasonló magasrangú személy legutoljára Newt Gingrich személyében járt Tajvanon 1997-ben.

Az akció mögötti önálló kezdeményezés vitatható, hiszen az USA legfontosabb kihívójának tekintett Kínával kapcsolatos stratégiai kérdésben nem tűnik valószínűnek, hogy ne lett volna egyeztetés a Demokrata Párton és a kormánnyal belül. Az amerikai házelnök ráadásul egy ázsiai körút állomásaként érkezett Tajvanra, a körutazás során pedig az Egyesült Államok képviselőjében lépett fel. Emellett hónapok óta szervezés alatt állt a látogatás, amelyet eredetileg még tavaszra terveztek, és az utazás katonai biztosítása is azt tükrözte, hogy az amerikai államot képviselő személy látogatja meg Tajvan szigetét. Ha Pelosi házelnök útja mindezek ellenére valóban az amerikai kormányzat akaratával szemben történt, akkor ebből arra lehetne következtetni, hogy egyik oldalon a Demokrata Párt és a Kongresszus, a másik oldalon pedig a kormányzat között vita húzódik a tajvani kérdés jelentőségéről és kezelésének módjáról. Az amerikai sajtó alapvetően ezt a narratívát fogadta el, és így a külpolitikai szakértők nagy része is. Amennyiben így van, az aláhúzza a Biden-kormányzat sokat bírált stratégiai deficitjét, mely szerint a reálpolitikai érdekeket nagyon nehezen egyeztetni össze a demokrata szavazók és törvényhozók által követelt [normatív külpolitika igényeivel](#). Ez egy jelentős szétfeszítő ereje a Biden-kormányzatot hatalomra segítő választási koalíciónak, amely sok tekintetben meg is köti az elnök kezét a külpolitikai döntéshozásban.

Miközben valóban lenne belpolitikai lehetőség a tajvani látogatásban a félidős választások előtt, a sajtó jelentős része az eseményekből leginkább az egyeztetés hiányát emeli ki, illetve egyesek – ráadásul demokratákhoz húzó – szerzők azt is felvetik, hogy a feszültségfokozás a kínai relációban [mindenképpen káros](#).

Sokkal valószínűbb, hogy a „vita” nyilvánosságra kerülése azt jelzi, hogy az amerikai kormány egyszerre kívánja megvalósítani a moralizáló, aktív külpolitikát az államigazgatás egyik szintjén, miközben a kínai–amerikai kapcsolatok területén, ha nem is határolódik el tőle, finoman mégis distanciálja magát attól. A „jó zsaru – rossz zsaru” rutin szerint így Nancy Pelosi a „forrófejű”, de belpolitikailag hiteles demokrata politikus, míg Joe Bidennek ugyan „helyén van a szíve”, de alapvetően higgadtan és az állami külpolitika szabályai szerint igazgatja a kínai–amerikai kapcsolatokat. Mindez az amerikai „stratégiai kétértelműség” doktrínájának szerves részeként fogható fel. Az „egy Kína” elv újbóli és többszöri megerősítése mellett egy ilyen látogatás a valóságban árnyalja a Tajvannal kapcsolatos megállapodás érvényességét, és így [az amerikaiak kétségkívül elmozdulhatnak egy olyan irányba](#), ahol a sziget védelmében bizonyos összefüggésben az amerikaiak is felelősséget vállalnának, és így implicit módon az államiság elismerése is felmerülhet.

Pelosi látogatása mögött tehát a személyes ambíción túl lényegesebbnek tűnik egyéb tényezőket is azonosítani. A Demokraták részéről mindenekelőtt a 2022 novemberében rendezendő félidős választások jelentik azt a kontextust, amelyben az amerikai házelnök útja értelmezhető. A [nagyon alacsony támogatottságú Biden-kormányzat](#) és a Demokrata Párt alacsony támogatottsága mögött elsősorban a megugró infláció a meghatározó ok, de a külpolitikai baklövések – az afganisztáni kivonulás vagy az orosz–ukrán háború felemás menedzselése – is hozzájárultak. A félidős választásokra készülve a Demokrata Pártnak elemi érdeke, hogy azt mutassa, ők a morális külpolitikát professzionális szinten űzik, vagyis nem minden normatív kiállítás ér véget katasztrófával; hogy teljesen elkötelezettek Amerika világhatalmi pozíciójának fenntartása mellett; hogy támogatják a szövetségeseiket; és hogy egyszerre tudnak „foglalkozni” a kelet-európai és a kelet-ázsiai biztonságpolitikai kérdésekkel. Természetesen mindegyik üzenet vitatható, de a demokraták számára fontos, hogy a „szabadság védelmezőinek” szerepében láttassák magukat külföldön (Tajvan, Ukrajna, Közel-Kelet) és odahaza is (abortuszhoz való jog védelme, nemi és faji egyenlőség).

AZ AMERIKAI STRATÉGIAI KONTEXTUS

A 2017-es amerikai nemzetbiztonsági stratégia egyértelművé tette, hogy az USA Kínára stratégiai versenytársként tekint, ezért további fölemelkedését igyekezett akadályozni. Kína felemelkedése nyíltan megkérdőjelezte az USA kelet- és délkelet-ázsiai hatalmát, mert Washington biztonsági garanciáit és a mézes-madzag (pl. gazdasági lehetőségek) politikája keretében nyújtott előnyöket

árnyékolta be. A jelenlegi helyzetben Washington célja az, hogy az európai és ázsiai szövetségeseik véletlenül se nézzenek alternatív utak irányába, és legyenek ráutalva az amerikai védelemre. Másrészt viszont fontos, hogy valójában ne kelljen ténylegesen megvédeni ezeket a szövetségeseiket, mert erre nem biztos, hogy az USA a jelenlegi romló gazdasági helyzetben képes is lenne. Washingtonnak olyan folyamatosan feszültség alatt tartott konfliktusgócra van szüksége, amely biztosítja, hogy szövetségesei felsorakoznak mögé, de nem torkollik egy valódi fegyveres konfliktusba.

Ebben a kontextusban jól értelmezhető taktikai lépés a „tajvani kártya” kijátszása. Az amerikai „stratégiai kétértelműség” (*strategic ambiguity*) doktrínája szerint Washington az 1972-es sanghaji kommunikében lefektetett megállapodás értelmében az „egy Kína” elvet ismeri el, így nem tekintik Tajvant önálló államnak, hanem Kína elidegeníthetetlen részének. A valóságban Tajvan több szempontból államként viselkedik, és de facto szövetség köti az amerikaiakhoz, akik több szerződésben rögzítették együttműködésük feltételeit. Azonban 1979 óta amerikai katonák nem állomásoznak a területen, a stratégiai kétértelműség jegyében pedig az USA „nem nyilatkozik” abban a kérdésben, hogy megvédené-e Tajvant egy esetleges konfliktus esetén, illetve milyen jellegű és szintű fenyegetésre pontosan milyen választ adna. Ez a status quo bizonyos feszültebb időszakokat (például az 1995-ös tajvani válságot) leszámítva változatlan maradt az elmúlt évtizedekben. Az elmúlt években amerikai részről tudatos elmozdulás figyelhető meg. [Tajvanon megjelentek amerikai kiképzők](#) (még ha speciális jogállással és felhatalmazással is), illetve az USA prominensei bizonyos megszólalásaikban nem tartják magukat mereven a kétértelműségi politikához.

Biden elnök 2022. májusi ázsiai útja során egyértelmű [igennel felelt](#) arra a kérdésre, hogy megvédené-e a szigetet. A Tajvanra irányuló gyarapodó fegyverszállítások, valamint a kisebb amerikai szövetségeseik (pl. Csehország, [Litvánia](#)) növekvő kétértelműsége Tajvan státuszának megváltoztatása körül mind felélénkítették a feszültséget. A szuverenitást érintő kérdések felvetésére Kínának erős választ kell adnia, ami pedig kapóra jön Washingtonnak, mert azt bizonyítja, hogy Peking fenyegetettséget jelent regionális szövetségesei számára. Nancy Pelosi útja ebbe a sémába illeszkedik, és emeli a tétet. Az amerikai államhatalom harmadik legfontosabb képviselőjeként az amerikai házelnök tajvani útja tudatosan növeli a feszültséget, de olyan formában, ahol a fegyveres konfliktus vagy az azzal való fenyegetés politikailag nem kényszer, és nehezen is vállalható. Míg egy elnöki vagy alelnöki látogatás a szigeten átlépné az „egy Kína” elv el nem ismerésének vörös vonalát, a házelnök látogatása ezt a vonalat csupán súrolja, és az ő személye az utolsó a közéleti ranglétrán, ahol ez a fajta kétértelműség még fennáll. Kínában pedig a belső gazdasági gondok (a „zéró Covid” politika miatti gazdasági leállások és az ingatlanszektor szabályozásából fakadó visszaesések), továbbá az őszi pártkongresszusra készülő elit és az orosz–ukrán háború miatti nemzetközi bizonytalanságok mind arra késztetik Pekinget, hogy Pelosi

utazását ne tekintsék a vörös vonal átlépésének. Ezzel az amerikaiak egyszerre torpedózhatják meg Kína nemzetközi presztízsét, és gyengíthetik meg Hszi Csin-ping táborát a Kínai Kommunista Párton belül a kulcsfontosságú pártkongresszus előtt.

A KÍNAI REAKCIÓ

[Nancy Pelosi útja](#) két szempontból is jelentős probléma elé állítja a Kínai Kommunista Pártot. Kína és az USA 1972-ben a Sanghaji Kommunikében megállapodott arról, hogy az USA elfogadja az „egy Kína” elvet. Ez a megállapodás az alapja a szárazföldi Kína számára az USA-val való együttműködésnek és Kína nemzetközi rendszerben való működésének. A pekingi vezetés ezért az elmúlt években élesedő nagyhatalmi versengés okozta feszültségek közepette folyamatosan arra figyelmeztette Washington, hogy Tajvan státuszának kérdése nem lehet tárgyalási alap (vagyis „vörös vonalnak” tartják). A sanghaji kommuniké „szavatosságának lejártá” azt jelentené, hogy Kínának újra kell értékelnie kapcsolatát az USA-val. [Kínai szemszögből nézve](#) Nancy Pelosi útja az 1972-es megállapodást kezdi ki, ugyanis a házelnök az amerikai állam képviselőjeként – egy nemzetközi körút során, katonai kísérettel – látogatta meg Tajvant, amely azt sugallja, hogy az önigazgató szigetre önálló államként tekintenek. Ez pedig elfogadhatatlan a Kommunista Párt számára, amely legitimációját hagyományosan Kína szuverenitásának a visszaszerzéséhez köti. Peking szemében hiábavaló próbálkozás a Fehér Ház kommentárja, miszerint nem ért egyet Pelosi útjával, és fenntartja az „egy Kína” elvet. Kína szempontjából a lépés beleillik abba a képbe, hogy az USA számára Kína ellenséges kihívó. Ugyan már a [Trump-kormányzat nemzetbiztonsági dokumentuma](#) is egyértelműen fogalmaz ebben a tekintetben, a Kínai Kommunista Párt bízott abban, hogy az amerikai fellépés kordában tartható. Mindennek fényében Peking úgy értelmezheti, hogy Pelosi útjával egy új korszak kezdődött, amelyre már nem érvényes az 1972-es megállapodás. Mindez megköveteli a kínai USA-politika felülbírálatát is.

A másik kényes szempont, hogy az amerikai házelnök látogatása rendkívül érzékenyen érinti Hszi Csin-ping elnök hatalmát is, éppen a pártkongresszus előtt. Az elnök azt ígérte a kínai társadalomnak, hogy helyreállítja Kína nagyhatalmi státuszát, amely egyben azt is jelenti, hogy többé Kínát nem lehet megalázni. Pelosi tajvani útja Hszi és a Kommunista Párt nagyhatalmi ambícióinak a próbájaként is felfogható, amely megmutatja, hogy milyen mértékben hajlandó Peking kockázatot vállalni ebben a kérdésben. A legutóbbi magasrangú látogatás 1997-ben az amerikai kvázi hegemonia csúcsán még elfogadható volt, egy globális ambíciókat dédelgető kínai társadalom számára azonban már nem. Nem meglepő, hogy Pelosi elrettentése céljából a kínai politikusok és szakértők előzetesen komoly [fenyegetéseket fogalmaztak meg](#) (akár a Pelosit szállító repülő lelövését is), azért, hogy az utazásra semmiképpen ne kerüljön sor.

A kínai vezetésnek először a második problémával kellett foglalkoznia. A Pelosi látogatása által kiváltott presztízsveszteséget le kellett írniuk, hiszen nem voltak képesek elrettenteni az amerikai házelnököt. A legtöbb, amit Peking tenni tudott, hogy nagyszabású katonai gyakorlattal válaszolt, Tajvannal szemben pedig büntetőleg egy-két kulcsfontosságú termékre szankciót vetett ki. A tengeri blokád felállítását célul kitűző hadgyakorlatnak olyan erőt kellett mutatnia, amely valamennyire arányba volt állítható Kína vélt megaláztatásával. Az USA felé a hadgyakorlat önkényes meghosszabbítása azt az üzenetet közvetítette, hogy Kína is hajlandó az implicit játékszabályok határainak feszegetésére. A blokád felállítása olyan eszköz, amely akár fegyveres konfliktus nélkül is elérhetné az országegyesítést, míg a blokád potenciális feltörése az amerikaiakra hárítaná egy fegyveres konfliktus kirobbantásának ódiumát. Peking természetesen üzent az amerikai szövetségeseinek is: a hadgyakorlat során más államok irányába végrehajtott rakétakísérletek a régió amerikai szövetségesei számára azt sugallták, hogy Kína rendelkezik olyan eszközökkel, amelyek a konfliktusba beavatkozó államokkal nagy árat fizettetnek meg. A külpolitikai üzenetekhez képest azonban a látványos katonai akció legfontosabb célja az volt, hogy a hazai közvélemény haragját csillapítsa, és elvonja a figyelmet a Kínát ért, voltaképpen sikeres fricskáról.

Az amerikai házelnök látogatása kiváltotta első problémára, miszerint az amerikaiak megingatták az „egy Kína” elv hitelességét, Kína csak hosszabb távon fog tudni válaszolni. A helyzet arra készteti Pekinget, hogy újragondolja az USA-val fennálló kapcsolatát és stratégiáját. Pelosi útja lényegesen meggyengíti az Amerika-barát, de legalábbis a globális együttműködés irányába elkötelezett köröket a Kínai Kommunista Párton belül, akik korábban azzal érveltek, hogy az egyre versengőbb külpolitikai lépések elsősorban a hazai közvéleménynek szólnak, míg az USA továbbra is partner, köszönhetően a két ország gazdasági összefonódottságának. Kína külpolitikai irányának újragondolására kényszerül, az azonban biztos, hogy a Pelosi útja előtti időszakhoz már [nem lehet visszatérni](#).

KÖVETKEZMÉNYEK

Az amerikai házelnök tajvani útja sikeres taktikai lépés volt Washington részéről. A kétértelműség doktrínájának árnyalása – még ha ez hivatalosan nem is történt meg – belpolitikai szempontból eredményes. A demokráciát elkötelezetten védő, „új sheriff”-jellegű kormányzatnak jobb az optikája a választók szemében. Ráadásul külpolitikai hozadéka is van, mert az orosz agresszió felerősíti a Tajvan melletti kiállás üzenetértékét. Ugyanakkor a kétértelműség feladása azt is leneti, hogy az USA jelentős stratégiai előnyöket is elveszíthet. Először is, a stratégiai kétértelműség lehetővé tette, hogy az egyes eseteket figyelembe véve Washington maga döntse el, milyen válaszlépéseket tesz, amelyekkel nem szűkíti le önmaga számára a későbbi döntési mozgásterét. Másodszor pedig ez egy olyan eleme

a nemzetközi politikának, amely Kínát és Oroszországot inkább szét tartja, mint egymás felé tereli. A reálpolitikai előnyök elvesztésén túl azt is érdemes hozzátenni, hogy az amerikai Tajvan-politika evolúciója nem légüres térben történik, hanem a kínai–tajvani viszony gyakorlati változásai is hatnak rá, így az amerikaiak érzékelhetik a növekvő nyomást Tajvanon, a szorosközi kapcsolatok elmérgesedésének negatív világ gazdasági következményeit, valamint az erősödő kínai „újraegyesítési” retorikát. Ezek a változások kétségkívül még inkább a kétértelműség elhagyása felé mozdíthatják az USA politikáját. Bár Washington hivatalosan még mindig kiáll az „egy Kína” elv mellett, Nancy Pelosi látogatása bizonytalanságot ébresztett ezzel kapcsolatban. Ebből a helyzetből csak nagyon súlyos politikai arcvesztéssel lehetne már visszautat találni.

Az amerikai házelnök útja azt bizonyította, hogy az USA a kelet-európai feszültségek ellenére is hajlandó provokatív lépéseket tenni a kelet-ázsiai térben, ezzel lényegében „próbára tenni” a kínaiak határozottságát és zavart kelteni a kínai belpolitika legfontosabb eseménye előtt. Az amerikai Kína politikát árgus szemekkel figyelő szövetségeseinek Pelosi útja nagyon fontos indikátor. Lehetséges, hogy a közeljövőben az USA szövetségesei is lépéseket tesznek az „egy Kína” elv tesztelésére annak érdekében, hogy gesztusokat tegyenek Washingtonnak. Ebben minden bizonnyal az orosz agresszió miatt biztonságukat féltő európai államok fognak elől járni. Az amerikai házelnök tajvani útja a Kínai Kommunista Párt számára is új helyzetet eredményezett: Pekingben úgy érzékelhető, hogy az amerikaiak már tényleg ellenségesek Kínával szemben. Bár értik Washingtonban Kína érzékenységet, de ezen túlmenően nem kívánnak gesztusokat tenni Pekingnek. Ezzel politikailag meggyengül az USA-val szemben pozitív attitűdöt tápláló réteg, pedig a Nyugat iránti szimpátia még a növekvő feszültségek dacára is jelentős volt a politikai, gazdasági és társadalmi elitben. Nagyon valószínű, hogy Kína az „ostromlott erő” pozícióját veszi majd fel. Mindez tovább csökkenti annak a lehetőségét, hogy a nyugatbarát körök erősödjenek meg a párton belül, és sokkal valószínűbb egy külpolitikailag merevebb irány felemelkedése. Bár Pelosi látogatása a vélt megaláztatás okán Hszi Csin-ping személyes legitimációját gyengíti, az általa képviselt politikai irányt erősíti, amely minden bizonnyal a 2022 ősze után felálló új pártvezetésre is kihat. A kínai belpolitikai folyamatok ezért várhatóan tovább erősítik az USA és Kína közötti versengést.

Az amerikai házelnök útjának valószínű következményei tehát sokkal jelentősebbek, mint az első pillantásra tűnik. Olyan folyamatok indulhatnak meg, amelyek egy még versengőbb jellegű nemzetközi környezetet, és potenciálisan útfüggető külpolitikát folytató blokk-gondolkodást alakíthatnak ki. Mindez úgy történik, hogy egyik nagyhatalom sem tudja pontosan meghatározni hosszú távú stratégiai céljait. Míg az amerikai elit számára egyértelmű, hogy az USA vezető szerepét meg kell tartani, addig annak módja, a lépések költségei nem tisztázottak, sem az, hogy milyen szerepet szán Kínának és Oroszországnak. Az amerikaiak alapvetően elszalasztották a lehetőséget, hogy Kínát és Oroszországot „szét tartsák”, és egy újabb lépést tettek a két eurázsiai hatalom együttműködésének

megerősítése felé, és innentől kezdve a „széttartás” aligha reális lehetőség. Kínában pedig végérvényesen le kell számolni azzal a gondolattal, hogy Kína egyszer csak békésen „túlnövi” az USA-t, és a globális világ centrumává válik. Bár Peking továbbra is igyekszik nem vállalni túlzott kockázatot (pl. egy fegyveres konfliktus kirobbantásával), annak érdekében, hogy hatalmát gyorsan növelje, szövetségeket fog keresni, amelynek egyik első jele, hogy még szorosabbra fűzi kapcsolatát Oroszországgal. Különösen éles lesz a versengés a szövetségesekért az indo-csendes-óceáni térségben, ahol akár a Salamon-szigetekkel való együttműködés, akár a nemrégiben végrehajtott thaiföldi hadgyakorlat is a szövetségeseket hagyományosan nem kereső kínai külpolitika innovatív lépéseinek tűnnek. A régiós szövetségesek gyakran az USA fellépését látják biztonsági fenyegetésnek. Mivel az amerikaiak egyértelműen eldöntötték, hogy ezt a politikát folytatják, a hasonló ellenérzések fokozódhatnak. A világ blokkokra való felbomlásának kérdésében ez kétféle hatást eredményezhet: valószínűleg az önellátóbb gazdasággal rendelkező, gazdagabb és katonailag erősebb országok elfogadják az USA új politikáját a védelemért és az exkluzív politikai-gazdasági előnyök ígéretéért, míg a gazdasági függésben lévő, szegényebb és katonailag is gyengébb országok számára kényelmetlen lesz a választás kötelezettsége. Végül az amerikai–kínai együttműködés alapjainak megrendülése kihat Tajvan kérdésére is. Míg a korábbi *status quo* valamennyi fél számára [elfogadható volt](#), a megváltozott helyzet arra készítheti Pekinget, hogy a tajvani kérdést is egyoldalúan próbálja rendezni. Kína és Tajvan egyesítésének az ügye Pelosi utazásával egy lépéssel közelebb került, annak valamennyi drámai következményével együtt.